

Zdánlivě neškodná hra,
která se hrozně zvrtně...

MĚLA UMŘÍT

EWA PRZYDRYGA

THRILLER

**MĚLA
UMŘÍT**

Copyright © by Ewa Przydryga, 2020

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Robert Pilch, 2023

Cover © Tomasz Majewski, 2023

Cover image © Igor Ustynskyy/Moment/Getty Images

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2023

ISBN 978-80-277-3535-8 (pdf)

EWA PRZYDRYGA

**MĚLA
UMŘÍT**

přeložil Robert Pilch

VENDETA

Sarse.

Důvodů mám až nad hlavu.

Když rozum spí, budí se nestvůry.

FRANCISCO GOYA

ADA

21. října 1998

Nejsou ještě ani čtyři odpoledne, když se den, ponurý už od rána, začíná měnit v odpolední šero. Tím líp. S ohledem na obsah svého batohu chci zůstat neviditelná.

Matku jako obvykle najdu v obývacím nábytku nataženou na kožené pohovce. Má na sobě hedvábný župan. Nejsem si jistá, jestli se dnes vůbec oblékla. V levé ruce drží ovladač a tluče do něj rudě zářícím nehtem, v pravé má skleničku s nějakým alkoholem. Mává s ní, ale nevylije ani kapku. Na stole leží telefon, ze kterého zní žvatlání jedné z kamarádek, plné soucitu. Plačtivé kňourání jí podobné blbky. Matka je ke mně otočená zády. Poslouchá ta slova útěchy a popotahuje. Vášnivě kýve hlavou na znamení nesouhlasu nebo několika-kanásobného odmítnutí. To je v poslední době její obvyklý rituál a mně už jí ani není líto.

Před několika dny přistihla svého chlapa při další letošní nevěře, to by nebylo nic nového, nebýt toho, že tentokrát se během hádky a vzájemného obviňování objevilo slovo „rozvod“. Kategoricky a několikrát vyslovené otcem. V normální reakci bych se určitě měla začít bát, že rozvod zničí naši rodinu, ale v tomhle domě už dávno nepanoval klid a pocit bezpečí. Natož lásky. Víím, že to zní hrozně, ale už jsem si stačila zvyknout.

Co si pamatuju, tvořily tenhle dům výhradně prázdné stěny s módními barvami a vzory, inspirované zahraničními časopisy s vybraným stylem. Výzdoba se měnila stejně často jako předměty, které táta kupoval v dražbách, když byl při penězích, obvykle hned poté, co uzavřel nějaký černý kšeft. O podrobnosti jsem se radši nezajímala.

Nevzpomínám si, že by to u nás doma někdy vonělo čerstvě upečeným cukrovím, spíš prachama a cigaretovým kouřem maskovaným drahými voňavkami mých rodičů. Přemýšlím, co dobrého bych mohla říct o svém dětství, ale v hlavě mám jen prázdno.

Na kůži stažené z nějaké nešťastné zebry, jedné z nejdůležitějších a nejodpornějších trofejí mého otce, která u nás slouží jako kobereček, se dnes válejí hračky a drobky od toustů. Přes kovovou opěrku židle jsou přehozené matčiny hadry. Úplně na vrcholu té hromady vidím její zmuchlané krajkové kalhotky. Při pohledu na ně se mi dělá zle. Ostatně nejen ony mě naplňují odporem.

I když matka není nemocná, vrší se vedle pohovky halda použitých kapesníků, podlaha je ulepená sirupem a dřež je plný zaschlých talířů od včerejšího oběda. Tenhle chlív tady nebývá pořád. Přinejmenším ne tehdy, když se o pořádek

stará naše hospodyně. Jenže paní Marianna nepřišla už několik dnů a moje pokusy o částečný úklid se míjejí účinkem.

Kolem matky se motá moje čtyřletá sestřička Nela. V ručičkách má prázdný hrnek. Trochu neobratně šplhá na pohovku a odtamtud na matčina kolena, jen aby si jí matka konečně všimla. Dokonce i z místa, kde stojím, kousek od hlavních dveří nějakých deset metrů od obýváku, vidím, že má malá žízeň. Zato matka si jí vůbec nevšimá.

„Jdu pryč,“ říkám nejhlasitěji, jak dokážu, čímž se snažím přehlušit její rozhovor s kamarádkou. „Nela má žízeň,“ dodávám hlasitěji.

Ještě chvíli čekám v naivním záchvatu naděje, že matka nějak zareaguje, vstane, a možná se dokonce zeptá, kam jdu nebo kdy se vrátím. Ale jak já, tak Nela pro ni zůstáváme neviditelné.

„Mami!“ zkouším to ještě jednou. Tentokrát odloží ovlaďač a lhostejně mávne na rozloučenou. Prázdnou rukou od sebe odežene malou, jako se odhání moucha, která vám bzučí u ucha. Ksichtík mé sestry zrudne, do očí se jí okamžitě začnou drát slzy.

„Postarej se o ni!“ přikáže mi matka, aniž by odtrhla pohled od televizní obrazovky. Jsem na ni namíchnutá, ale nemám chuť na slovní přetahovanou, protože vím, že by se dřív nebo později rozpoutalo peklo. Na to nemám ani čas, ani chuť.

Aniž bych si sundala batoh, беру sestru do náruče Malá si protírá oči únavou. Zpod vlnitých blond vlasů rámuujících naducanou tvářičku na mě hledí jasně modré oči, čisté a důvěřivé. Je jako skutečný dar, elf vytržený z jiné reality, nezkažený vším tím hnusem, který nás obklopuje. Nedovolím,

aby byla zanedbávaná, a už vůbec ne, aby se někdy cítila nemilovaná nebo zbytečná.

„Už je dobře...“ šeptám Nele do ucha a hladím bříšky prstů její krk. Malá se směje.

Když se blížím k lince a vytahuju ze skříňky sirup, cítím, jak po mně šplhá a věší se mi přes rameno. Její tělo je lehké a pružné. V okamžiku, kdy se Nelina hlava zanoří pod zelené, nášivkami ozdobené víko mé kostky, je už pozdě. Skleněné lahvičky cinkají, jak se v nich přehrabuje prsty.

„Hej!“ Stavím Nelu na podlahu, její drobné tělíčko přistane trochu moc prudce. „Říkala jsem, že nemáš dovoleno se tam dívat! Nikdy! Slyšíš?!“ zvedám hlas – ani ne ze vzteku, jako ze strachu.

Čtyři skleněné lahvičky naplněné hustou viskózní tekutinou jsou našťastí neporušené. Metr dlouhý provaz ukončený dvojítm uzlem. Pevně uzavřená sůl. Jednorázové jehly. Nůž na papír. Ani já, ani nikdo z mé party ho nikdy nepoužil k původnímu účelu. Jutový pytlík a v něm ručně sepsaný seznam úkolů. V batohu je ještě spousta dalších věcí, které by neměla vidět ani moje sestra, ani nikdo jiný.

Cítím na sobě matčin odsuzující pohled, její oči jsou rudé a mokré od slz. Samozřejmě nejde o obsah batohu, jenom o hluk, který ji znervózňuje.

„No tak, promiň,“ řeknu klidněji a pohládím sestru po hlavě. „Nechtěla jsem tě vyděsit.“ Podívám se na nástěnné hodiny. Jsou skoro čtyři.

Mám ještě čas, než budu muset jít, pomyslím si.

„Pojď, přečteme si pohádku,“ navrhuju a zavírám víko batohu.

Asi je to díky tomu zvláštnímu druhu důvěry a poutu, které nás spojuje, že se malá rychle uklidní. Naplním Nele hrnek a nesu ji po schodech nahoru, procházím klikatými chodbami a skrýšemi, které z našeho domu dělají opravdové bludiště. V pokoji maličké je za skříní s hračkami schovaný průchod do malé tajné místnosti, který splývá s modrou pruhovanou tapetou. Nevím, jestli je to zásluha architekta rafinovaného plánu, nebo ji náš otec nechal navrhnout, abychom se mohli snadněji izolovat a vzdálit se jeden druhému.

V Nelině pokoji se ponořím do bezpečného pohádkového světa různobarevných medvídků a teplých barev, které vrhá světlo projektoru. Když se otáčím, abych vzala knihu z knihovny, sedá si sestra na koberec a ze skříně vytáhne svého oblíbeného medvídku s červenou mašlí a utrženým uchem.

Najít knihu, jejíž přečtení nám nezabere víc než deset minut, trvá jenom chvíli. Ale stačí to, aby se malá v té době věnovala něčemu, čemu by neměla. Pořád sedí na huňatém koberci a v ručkách drží těžkou hnědou láhev s černou etiketou, kterou dobře znám. Před mýma očima nalije trochu tekutiny na plastovou lžičku. Ohromeně sleduju, jak ji dává nejdřív medvídkovi a potom hadrové panence.

„Ale jen lžičku,“ promlouvá k nim divným hlasem, který by v jiném světě nejspíš použil opilý dospělý.

„Co to děláš, zlatíčko?“ zeptám se a přidřepnu si vedle Nely.

„Dávám jim sirup, protože se jim pak líp spí.“

„Odkud ho máš?“

„Neřekneš to mamince? Bude se zlobit...“

„Ona máma...” nechápavě zírám na etiketu Jacka Danielse a vdechuju husté alkoholové výpary, které se vznášejí v pokoji. „Máma ti taky dává ten sirup, když chce, abys šla spát?”

Malá na okamžik zaváhá, jako by vycítila vztek, který ve mně narůstá.

„Neboj se,” pobízím ji. „Nikomu to neřeknu.”

Nela pořád cítí podraz, neklidně se vrtí a rozpožeháváné pramínky zlatých kadeří se jí rozprostrou po drobných ramínkách. Vypadá teď ještě křehčí a zranitelnější než obvykle.

„Jenom někdy,” šeptá.

Popadne mě vztek, který mě donutí vyskočit na nohy a rozběhnout se do obývacího pokoje, doupěte naší matky. Další síla, nejspíš rozum, mě zastaví hned na chodbě a připomene mi, kolik si toho Nela v poslední době prožila. Rozhodnu se, že ji ušetřím další hádky a rozehraju to jinak. Malá naštěstí neprotestuje, když jí seberu láhev s alkoholem.

Lehneme si na její postel, příliš malou pro nás dvě, ale obě si tu nucenou stísněnost užíváme. Po přečtení několika stránek pohádky malá usne a jako obvykle mi zaboří prsty do hustých, silných vlasů. Tohle ji vždycky uklidní.

Musíme vypadat komicky – malá holčička v růžové teplákovce a její o třináct let starší sestra oblečená do ponurých hadrů. Mám na sobě obnošenou koženou bundu a volné džíny s vyhrnutými nohavicemi a velkými záplatami na stehnech. Na nohou nosím těžké martensky a na krku ručně vyrobený choker. Ve špinavém, zamračeném grunge se cítím nejlépe. Na jedné věci se moji rodiče vždycky shodli – oba o tom stylu tvrdí, že je pro vágusy. Nejvíc na to nadával

můj otec, hlavně ve chvíli, kdy jsem si sama ostríhala své dlouhé blond vlasy a zůstala mi krátká, rozčuchaná, peroxidem odbarvená kštice. Neřekl mi to přímo, ale vím, že se nedokáže smířit s tím, že nechci být součástí tohoto domu, další věcí, která má lahodit jeho oku.

Jednou jsem ho slyšela, jak u vodky říká nějakému svému kamarádovi: „Starší dcera se mi ani trochu nevyvedla.“ Kašlu na to. Nikdy jsem nechtěla být považovaná za krásnou, a už vůbec jsem nemohla dovolit, aby mě někdo považoval za blbku a posuzoval mě jenom podle toho, jak vypadám. Matka mi v genech předala pravidelné, atraktivní rysy. Právě díky svému vzhledu ulovila otce. Jenže já jsem nechtěla být hloupá panenka. Radši šokuju, dráždím a překvapuju. Dávám přednost tomu, aby se mě báli. Tak jsem si získala autoritu.

Když se ujistím, že malá spí, vyjdu z jejího pokoje a zavřu za sebou dveře. Z přízemí pořád slyším matčin hlas. Její slova a věty jsou tak chaotické, že mi až po nějaké chvíli dojde, o co jí vlastně jde. Dokonce mě ani nepřekvapí, že pořád leží a kňučí. Přestane, až když jí pod nos strčím otevřenou láhev Jacka Danielse.

„Co to vyvádíš?! Dáváš Nele whisky, aby ses o ni nemusela starat?“ Dívám se na ni obviňujícím pohledem.

K mému překvapení je matka klidná. Na rtech se jí objeví slabý úsměv. Určitě kvůli opilosti, která postoupila do další fáze.

„Zavolám ti zpátky,“ řekne do sluchátka a zavěsí.

Nevšímá si mě, upravuje si župan, který jí sklouzává z ramene, vstává a vrávoravě se snaží obléct si krajkové kalhotky, které jsem viděla na opěradle židle. Pořád nic

neříká, ale já moc dobře vím, že jsem se spletla. Není klidná, je naštvaná. Skleničku se zbytkem bourbonu pořád drží v ruce. V tu chvíli mi dojde, že matka během patnácti minut vypila půlku láhve bourbonu, která stála na stole.

„Nech toho, sakra!“ rozhodným pohybem sáhnu po skleničce. „Nahoře v pokoji spí dítě! Tvoje dcera! Aspoň jí se snaž úplně nezkazit dětství!“ Jsem nasraná, strašně nasraná.

Matka mi nedovolí, abych jí vzala skleničku, drží křišťálovou nožku, jako by to byla její nejcennější trofej. Jako by ji právě ona definovala a bez ní by nebyla ničím. Už to dál nevydržím, vyrazím jí pití z ruky. Sklenička se rozbije o roh skleněného stolu a obsah se rozlije do jantarové skvrny na kůži ubohé mrtvé zebry.

Ten pohled matku probere.

„Jak se opovažuješ, ty malá nevděčná čubko!!! Jak se vůbec opovažuješ mě kritizovat!!!“ vykřikne chraplavým opileckým hlasem.

„Ty dokonce nejsi ani čubka!!! I čubka je lepší než ty, protože ta se aspoň o svoje potomstvo stará!!!“

Nad hlavu se mi okamžitě vznese matčina ruka, stejná, mně dobře známá trajektorie. Zavírám oči a jsem si skoro jistá, že mě vzápětí praští do obličeje. Tentokrát se ale zastaví uprostřed pohybu.

Obsah batohu. Je to jediná věc, na kterou teď myslím, zatímco mi šíleně pulzují spánky i celá hlava. V tuhle ztracenou chvíli se k němu chci dostat ještě víc, ale vím, že všechno má svůj čas a místo. Díky bohu mě to zadrží.

Doma jsem jako štvané zvíře dobré akorát na bití. Ve škole a mimo ni, když vedu svoji bandu, je to úplně něco

jiného. Nějakým zázračným způsobem se mi rány okamžitě hojí a tehdy jsem nezničitelná.

Vážně mám strach nechat sestru v matčině péči, jenže tam, kam jdu, ji s sebou vzít nemůžu. Ještě víc se ale bojím, že když zůstanu, udělám něco opravdu špatného. Otáčím se, abych se uklidnila, a chystám se k odchodu s vědomím, že se za hodinu vrátí domů otec a postará se o mou sestru. Pokud se tu předtím nerozpoutá peklo.

Odejít. Musím odejít. Musím okamžitě odejít.

Za oknem se matně rýsuje hustá hradba stromů, přetnutá tenkou nitkou trojměstského okruhu. Čtvrteční odpoledne se rozplývá do úplné temnoty. Zavírám za sebou dveře a ponořím se do ní. Je to teď jediná rozumná cesta.

LENA

17. července 2019

V létě se Sopotům vyhýbám jako čert kříži. Mé oblíbené město se tehdy mění ve veletrh marnivosti a ani trochu není cítit jeho vibe. Nemám ráda davy a hluk a ještě víc nesnáším okázalost. Ale dneska mi nevádí vůbec nic. Ne teď, protože z vyhlídkové terasy umělecké galerie s výhledem na sopotskou pláž vypadá všechno jinak. Jinak, protože jsem naplněná hrdostí, že se mi podařilo zde vystavovat své práce.

Dým na moři, jak se jmenuje vernisáž padesáti mých děl, potrvá ještě několik hodin. Potom bude kolekce vystavená celý následující týden a také se jednotlivé kusy budou dražit.

Odlepím se od zábradlí terasy, otáčím se k hale zalité světlem a otírám si z čela pot. Vzduch je těžký a trochu lep-kavý a z oblohy sálá žár. Ani to mi nekazí náladu. U jedné ze soch – trojrozměrné vlny – stojí skupinka mých přátel

se skleničkami šampaňského v ruce. Smějí se. Takže se to opravdu děje. Určitě se ještě mockrát přistihnu při tom, jak o tom samu sebe přesvědčuju.

Uvnitř proskleného sálu je mých soch mnohem víc, stejně jako návštěvníků. Sochy jsou zneklidňující, je v nich tolik temnoty jako ve mně. Jsou jako svědectví mého nitra, kterému ani já sama často nerozumím. Dřevěný mořský koník se dvěma hlavami uvězněný v pavučině, deska stolu usazená na chapadlech chobotnice, obličej a vlasy mladé ženy utkané z vln, na které jsem použila silný karton. Soudě podle reakcí pozvaných hostů nepochopili, že dívka, kterou jsem zobrazila, se topí. A to je jen pár soch, které jsou v dosahu mého pohledu.

Tím, že jsem použila techniku koláže, jsem chtěla dosáhnout optického klamu, abych donutila mozek jít hlouběji, za hranice očividného. Vždycky jsem se nerada vyjadřovala přímo – ani o sobě, ani o světě.

S radostí zjišťuju, že návštěvníci, kteří se dívají na mé práce, vypadají, že jsou jimi zaujati. Jsou mezi nimi muži v kalhotách s ostře nažehlenými puky. Přes ramena mají přehozené barevné kašmírové svetříčky s nenápadně vystavenými logy. Šaty jejich partnerek jsou stejně dokonalé jako ony samy. Jsou tu i turisté v zaprášených žabkách a hadrech s veselými křiklavými letními barvami. Vznáší se kolem nich vůně opalovacího krému. Musela jsem jí úplně nasáknout, když mi gratulovali. Celou hodinu už hltám ty pohledy a vůně a vím, že sem přišli jen kvůli mně. Na tuhle chvíli jsem čekala hodně dlouho.

„Tady jsi.“ Jakoby zpod země se zjeví Filip, můj přítel. Má velké hnědé oči a plné rty, v koutcích lehce svěšené dolů.

Jeho obličej působí dojmem harmonického celku, stejně jako tělo – pružné a silné. Není ztělesněním patologického mužského archetypu, jehož zástupce jsem obvykle přitahovala mnohem častěji než vzornáky z dobrých rodin.

A přesto jsme z nějakého důvodu spolu už čtyři měsíce. Filip mi strká do úst malý zákusek a chvíli dráždí prstem mé rty, dokud ho nespolknu.

„Všichni tě hledají,“ říká, bere mě za ruku a táhne mě do sálu.

„Všichni?“ ptám se a nechávám ho, aby mě vedl. U srdce ucítím známé bodnutí. „Ale ne ti, které bych dnes chtěla mít u sebe.“

Filip chápavě přikyvuje a zastavuje se u dveří vedoucích na terasu.

„Co je to za výraz?“ dodává po chvíli. Vidím, jak se na mě pátravě dívá. „Přijela sem půlka Sopot, lidi jsou nadšení, máš poskytnout rozhovor Rádiu Gdaňsk a několika důležitým portálům, a ty se vypaříš.“

„Chtěla jsem se jen uklidnit.“

„Uklidnit?! Blbost. Co se děje, zlato?“

Usmívám se, ale asi trochu nuceně.

Filip mi vplete prsty do vlasů a přitáhne si moji hlavu ke svému obličej. Cítím na tváři jeho teplý dech.

„Zase jde o tvé rodiče?“

Moje mlčení je dostatečně výmluvné.

Překvapuje mě, že mě tak snadno prokoukl, zvláště když tohle téma otevírám jenom zřídka. Jak to ví? Většinou je těžké mě rozluštit. Ve chvílích, jako je tahle, v okamžicích velkého štěstí, mi opravdu dochází, jak moc mi chybí blízkost mých rodičů. Ne oni sami, spíš představa toho, kým

by mohli být. Zemřeli při výbuchu plynu, když jsem byla ještě nemluvně. Zázračně zachráněné, vytažené z trosek.

Mojí výchovy se ujala teta, která o mých rodičích mluvila jen nerada. A stejně nerada mi věnovala i svou pozornost. Snídaně. Škola. Oběd. Učení. Večeře. Toho plánu se držela. Všechno bylo zdánlivě v pořádku, ale připadala jsem si jako páté kolo u vozu. Neprojevovala žádný skutečný zájem, natož něhu. Dětství po jejím boku ze mě udělalo prázdnou, dutou skořápku. Ve skutečnosti zabrala celý prostor toho, kým jsem se stávala, když jsem dospívala. Vybavená hromadou komplexů a nedostatkem pocitu bezpečí jsem odjela z Puszczykowa – naprosto odhodlaná se tam už nikdy nevrátit – studovat do Trojměstí. Ani jsem se nechtěla stát někým ze středních příček profesního žebříčku. Skoro chorobná ctižádost, diktovaná strachem z návratu do Puszczykowa, mě přinutila tvrdě pracovat a dovedla mě až sem.

Jenže následky mého dětství mě stejně měly dostihnout. Byla to jen otázka času. Nenaučila jsem se milovat a snadno jsem se nechávala zranit. Fungovala jsem jako magnet na toxické chlapy, po jejichž boku jsem se cítila jako dřív, zbytečná a nemilovaná. Ani náhodný sex mi nepomáhal vybudovat si sebevědomí. Číše hořkosti přetekla, když jsem úplně ztratila úctu dokonce i k vlastnímu tělu. Od té chvíle jsem se naučila citově se neangažovat v žádném vztahu, abych trpěla méně.

Filip to ještě neví, ale ve vzduchu už visí náš rozchod. Neví ani, že to budu já, kdo ho odepíše, a že seznam čísel mužů vymazaných z mého telefonu je opravdu dlouhý. Co když bych se ve skutečnosti měla cítit jako mazaný podvodník, co když si vybírám nejsnadnější cestu a moje bolestná

minulost je jen pohodlná výmluva? Nevím. Vážně bych se chtěla mýlit a přetrhnout ten zatracený řetěz, ale prozatím to nedokážu.

Hluk sílí a atmosféra se ještě více uvolňuje, když se servíruje další kolo drinků. Sál pořád vře rozesmátými návštěvníky, když se za mnou ozve zvuk otevírané láhve šampaňského.

„Koukej. Samé zazobané velké ryby,“ slyším u ucha další známý hlas a vzápětí vidím bouři blondatých vlasů svázaných do vysokého drdolu. Je to Julia, moje kamarádka. „Třeba ještě není pozdě tu dražbu odpískat, hm?“

Vtiskne mi do ruky sklenici, ze které stéká šumící pěna.

„Doufám, že si děláš legraci,“ vyprsknu smíchem a slíznu pěnu z okraje skleničky.

Moji přítelkyni nelze přehlédnout dokonce ani v davu. Jejím poznávacím znamením jsou křiklavé, ručně šité šaty a make-up ve stylu pin-up girl. Navzdory svému poněkud vyzývavému vzhledu a nevalnému dojmu, kterým může působit, je to nejvřelejší a nejprívětivější člověk ze všech, které znám.

„Nechápu to,“ říká a upravuje si těsné mini. „Žiješ v nějaké zatuchlé díře, dřeš jako vůl, šetříš každý groš, a když máš šanci se zahojit, rozdáváš spoustu svojí práce grátis.“

„Se stavem mého konta si nedělej hlavu. Dobře víš, že mám práci ve škole a další zakázky. A ne zadarmo. Do dvou gdyňských hospiců půjde jenom část peněz z prodeje.“

V Juliině obličeji se pomalu objeví úsměv.

„No dobře, jenom jsem tě zkoušela. Ty a tvůj altruismus.“ Cítím, jak mi mezi žebra zabodává svůj nehet, ostrý jako hřebík. „Víš, že jsem na tebe pyšná. Zatraceně pyšná.“ Na

tváři mi přistane její polibek vonící po žvýkačce. „Ale to není konec dnešních gratulací. Myslím, že přijde ještě něco.“ Zvedá bradu ke dvěma ženám, které kráčejí ke mně, a pak někam zmizí. Ostatně i Filip se ztratil z dohledu.

Elegantní blondýnka v bílém kostýmku se trpytí zlatými řetízky a mohutnými prsteny, šíří kolem sebe auru přehnaného sebevědomí. Nepochybuju o tom, že je to jedna z oněch žen, kterým se neodporuje. Drobná brunetka s brýlemi a ve skromných šedých kostýmových šatech s ní sotva drží krok. Znam ji. Je to organizátorka vernisáže.

„Anna Seretny, znalkyně umění a sponzor této výstavy,“ představuje bruneta blondýnu.

„Jsem absolutně zamilovaná,“ říká Anna a teatrálně gestikuluje, „zamilovaná do vaší nápaditosti.“

„Děkuji.“ Můj hlas asi zní trochu nejistě, protože očekávám pokračování. A bojím se, že se mi to „pokračování“ vůbec nebude líbit.

„Dovol, drahá, abych rovnou přešla k věci,“ poplácá mě Anna po rameni. „Musím mít tenhle stolek,“ říká a ukazuje na skleněný stůl s vyřezávanýma nohama připomínajícíma chapadla chobotnice, který stojí namáčkнутý v rohu místnosti. Práce na něm mi zabrala celé tři týdny. „Musím ho mít. Nutně!“

„Hned po vernisáži začne na internetu aukce. Je hezké, že se jí chcete zúčastnit.“

Anna mě dokonce ani neodtáhne stranou. Když ztiší hlas a spiklenecky mi šeptá do ucha, z jejích úst se line zatuchlý pach chlebičků a různého pití. Napínám uši, abych z pulzujícího hluku vylovila její slova. „Jenže pochop, to je zbytečná námaha a já nerada čekám,“ štěbetá mi u ucha. „Myslela

jsem, že ho koupím rovnou. Kromě podpory hospicu jsem ochotná nabídnout lepší podporu i samotné umělkyni. A to se určitě hodí. Obzvlášť někomu, kdo ještě ve světě umění neznamená příliš mnoho. Což se samozřejmě může brzy změnit.“

Nejdřív mě zachvátí panika a vzápětí strašlivá podrážděnost.

„Lichotí mi, že oceňujete mé umění. Opravdu. Ale...“

Zadívám se do tváře organizátorky. Její úsměv je trochu rozpačitý. Myslím, že by se nejraději propadla pod zem.

„Opravdu by to velmi prospělo vaší kariéře,“ říká blondýnka a napije se ze své skleničky. Bez varování mi stiskne ruku. V tu chvíli mám ještě větší chuť odsud zmizet.

„Hodně štěstí v dražbě,“ řeknu tvrdě a stroze a vytrhnu ruku z jejího sevření. „Ten stůl jednoznačně stojí za námahu. A rozhodně i za férovou hru. Promiňte, musím na toaletu.“

Když si o chvíli později cákám do obličeje studenou vodu, přemýšlím, co to mělo znamenat a co si ta baba o sobě vůbec myslí. Na jeden večer už mám dost divných konfrontací.

Ale pokud jde o konfrontace, mýlím se. Je to teprve začátek.

Když se vracím ze záchodu, v osvětlené prázdné chodbě se přede mnou zjeví silueta muže. Je podsaditý a jde přímo ke mně. Vidím ho v rudém přísvitu a moje představivost začíná hovořit svým vlastním jazykem. Připadám si, jako bych se ocitla v rudém pokoji, uvězněná ve scéně z *Městečka Twin Peaks* nebo v nějaké jiné psychedelické realitě.

Teprve o chvíli později, když se můj zrak uklidní, mi dojde, že je to pravděpodobně jeden z pouličních umělců,

kterí se svými výstupy živí na sopotské promenádě. Těžko říct, kolik mu je, ale určitě přes šedesát. Bílé líčení neuměle maskuje jeho snědý obličej pokrytý hlubokými vráskami. Musel si ho nanést už před několika hodinami, protože líčení se vlivem letního horka stihlo trochu rozmazat a stéct. Bledé pramínky vypadají jako smutné stopy po dešti. Černé kruhy stínů kolem očí drží lépe a jsou nanesené pečlivěji. Dohromady s nemocně vyhlížejícíma očima působí jeho zevnějšek trochu nuceně. Rty má muž obarvené na červeno a jsou nejmíň dvakrát větší, než je přirozené. Ale to je také součást jeho kostýmu. Zpod placaté čepice s černými a červenými kosočtverci trčí kštice dlouhých šedých vlasů a tělo má nasoukané do obnošeného, příliš malého a sluncem vyšisovaného tříbarevného klaunského obleku, který ladí s čepicí. Na popruhu přes hruď mu visí lesklý saxofon. Ani trochu se nehodí k jeho vzhledu. Život mu dal určitě zabrat. Stojíme a dlouho se na sebe díváme. Je to on, kdo poruší ticho plné napětí.

„Takže jsi to opravdu ty, dítě...“ říká vlhkým, chraplavým hlasem silného kuřáka. Možná se mýlím, ale v jeho hlase cítím náznak něhy.

Sama nevím, jak si mám jeho slova vyložit – myslí tím, že má před sebou autora výstavy, nebo že mě nějak poznal?

„Taky ráda žiješ jinak než všichni ostatní. Je to v genech.“

Normálně bych si myslela, že ten chlap říká nesmysly, ale zaujalo mě to, a tak stojím a čekám, co bude dál.

„Nerozumím vám. Naznačujete, že jsme...“

„Příbuzní?“ Muž propukne v chraplavý smích. Jeho hlas je ještě skřípavější než hromada rezavého šrotu. „Ne, dítě, nic takového. Opravdu si mě nepamatuješ?“

Soustředím pohled, abych si dokázala představit, jak by jeho obličej vypadal bez make-upu. Ale ne, ani náhodou, toho muže jsem nikdy předtím neviděla.

„Ne. Tak o co jde? Nejspíš jste si mě s někým spletl.“

Muž zavrtí hlavou – rázně a rozhodně.

„O vášeň. O umění. Bez saxofonu a lidí bych celé dny trávil v tichém vzteku. S tebou to bylo taky tak, že? I tobě pomohly sochy vyrovnat se s realitou a vzpomínkami, hm?“

Jeho slova mi připomněla jediný důvod, proč jsem se zavírala do pracovny, kde jsem tvořila jako šílená. Tím důvodem byla moje teta. Musela jsem ze sebe dostat všechnen vztek a dokázat jí, že za něco stojím.

„Jde o mou tetu?“ vypálím sama sobě navzdory.

Nevím, co se zračí v jeho tváři – jestli je to šibalský úsměv, nebo možná něco jako teskná vzpomínka. Vůbec toho chlapa nedokážu odhadnout. Nejspíš za to může make-up, pod kterým se ukrývá. Navíc mi pořád neodpovídá. Z kapsy kalhot vytahuje balíček žvýkacího tabáku. Přitiskne si špetku na dásně, a když najde první volnou mezírku, nacepe ji dovnitř. Procházejí kolem nás dvě mladé dívky a zvědavě po nás pokukují.

„Po tolika letech ses vrátila do Trojměstí, domů. Občas jsem si myslel, že i ty jsi mrtvá,“ říká. Naklání hlavu a utkvěle na mě hledí, jako by kousek po kousku rozebíral mé myšlenky. „Ale nemohla ses přece jen tak vypařit. Když jsem viděl plakáty, rozvěšené po městě, a na nich tebe..“ ztichne a pohne se z místa.

Jeho pohled je najednou skelný a pomatený, a to mě začíná děsit. Kráčí ke mně a já si teprve teď všimnu, že kulhá na pravou nohu. Stačila bych utéct, ale stojím jako

uvězněná v téhle absurdní scéně. Teprve v poslední chvíli udělám krok zpátky a narazím do podstavce s jednou ze svých soch – hliněným korálnatcem. Pod tíhou mého těla podstavec padá a korálnatec se tříští na podlaze. Ztrácím rovnováhu a málem upadnu.

„Neboj se mě, dítě.“

Můj únik je k ničemu. Jeho ruka, teplá a drsná, mi zlehka přistane na tváři. Na té ošklivé, naběhlé jizvě. Zanechal ji po sobě kus kovu, který se mi zabodl do obličeje vedle čelisti, když se můj dům i můj život před téměř pětadvaceti lety změnil v trosky.

„Poznal jsem tě i podle ní. Podle toho malého pokrouceného srdíčka,“ pokračuje jako v transu.

„Co to sakra vyvádíte?!“ ozve se za mnou hlas a zrychlený dech. Poznávám Filipa. Ještě nikdy jsem ho neslyšela takhle vytočeného.

Předpokládám, že ho sem přilákal ten hluk. Filip muže odstrčí, aniž by se ho na cokoli ptal, a pak jím prudce praští zády o zeď. Duté kovové zasténání, které se ozvalo ze saxofonu, mi ještě chvíli zní v uších.

„Nech ho být! Nic se nestalo!“ poznávám svůj hlas. Asi křičím.

Můj přítel pořád supí, připravený praštit ho na moji obranu, ale nic neudělá.

„Viděl jsem přece...“

„Nic se nestalo. Zakopla jsem a pán mi jen pomáhal vstát.“

Sama nevím, proč lžu.

Zvýšený hlas mého přítele přiláká zvědavce. Vidím mezi nimi Julii, Macieka a Janka, své kamarády, sekuritáka a taky

svou dospívající sousedku Kalinu. Zvědavých párů očí přibývá. Hledím do jejich tváří, muž převlečený za klauna dělá mlčky totéž.

„Stalo se něco?“ slyším jakoby v mlze něčí hlas. Je to člověk od ochranky. Otočí se ke mně.

„Ne. Jak jsem řekla, všechno je v pořádku.“

„Opravdu jsem tě nechtěl vyděsit,“ říká klaun. „Ale po všech těch letech se všechno zase vrátilo. Hraju na molu.“ Ustaraně si prohlíží svůj saxofon, jako by na něm hledal škrábance nebo rýhy po nárazu do zdi. „Každý den vždycky od rána. Kdyby sis chtěla promluvit,“ dodá po chvíli.

Neodpovídám, dělá to za mě můj přítel.

„Vypadni odsud, obejdo.“

Je rozzuřený. Muž v kostýmu klauna mi věnuje přítomnější, možná dokonce omluvný pohled. Kulhavě míří k východu a v rukou křečovitě svírá svůj nástroj. Něžně ho chrání, jako dítě, kterému hrozí rána. Uplyne chvíle, než se vmísí do davu a zmizí.

Po zbytek večera předstírám, že se nic nestalo. S úsměvem přilepeným na obličejí poskytnu několik rozhovorů, narychlo a nesoustředěně, protože slova a obličej toho muže na sebe pořád nedají zapomenout. Ať už to byla jen chorobná iluze, nebo možná obyčejný omyl, nedovolují mi užít si zbytek vernisáže. Vydechnu úlevou, teprve když dorazím domů, zavírám za sebou dveře a zamykám na dva západy.

ADA

21. října 1998

V temnotě se skrývá zlo. Údajně. Někteří lidé šíří tenhle nesmysl a věří, že se ďábel probouzí ze spánku. Občas, když sedávám tady v Osadě Rybacké, na střeše domu, který mají zbourat, přemýšlím, jestli jsem zlá i já. Přitahuje mě temnota, riziko, nebezpečí. Na tomhle místě jsme po setmění nejednou překročili své hranice a budeme je překračovat dál. Já a moje parta. Raději ale na tenhle prázdný dům myslím jako na svůj rozcestník k lepšímu životu. Nebo k životu obecně.

Když jsem sem vylezla poprvé, smutná a našťvaná na celý svět, chtěla jsem zmizet. Navždy. Před dvěma lety jsem opravdu v tom konkrétním okamžiku neviděla jiné řešení, když se atmosféra doma stala nesnesitelnou. Nechtěla jsem žít. Teď už vím, že by to byla zbabělost a zbytečný pokus